

שליחות לאומית בקאברטיס הגהוללים של פאריס

גברת ירושלמית צעירה ויפה, שהתגרשה בגללו מבעלה העשיר והקשיש ממנה. הוא הצטלם עמה במרכזו התיירות והשעשועים. בשעה שאשתו שמרה על הבית בירושלים. תצלומים מעניינים אלה שמורים אף הם במקום בטוח.

רומאן זה התחיל עוד לפני מלחמת תשי"ח, כאשר ישב רפאל בין ספרי חותנו וכתב את ספרו על החסידות. באחד הימים נתקל מבטו בצעירה השכנה, ידידת אשתו. הצעירה השתחררה, תכולת העיניים, הד" ליקה ניצוץ בלבו.

כאשר התגוררו שני הזוגות בשכנות בתל-אביב הפך הניצוץ ללהבה בוערת. כדי להשכיח לגברת הצעירה את יסורי הגירור שין מבעלה, דאג רפאל כי המדינה החדשה תעזור לה בהשגת כרטיסי-ניסיעות חזרות מתאימות, הפליג עמה באותה אונייה לטיול-דבש.

מעולם לא הבין רפאל כיצד יכלו הב"ריות, חסרות-המצפון, לחשוב כי היו לו כונות רעות במעשה זה, שכל מסרתו היתה הומאנית בלבד, נסיון להביא צרי ללב שבור.

★ ★ ★

"פארוק הישראלי"

חיי הפרטיים של אדם הם עסקו הפרטי, ואין לציבור שום זכות לפשפש בהם ולמתוח עליהם ביקורת. גם חיי הפרטיים של שליח ציבור אינם נושא מתאים לכתבה עיתונאית.

אולם המצב שונה לגמרי כשאותו שליח ציבור הוא ראש הדוברים במדינה לסוחר חיי המשפחה, הלוחם הראשי לחוק האישות הוותיק, המפקח הראשי על המוסר והכשרות. ציבורי לגיטימי והוגן, כמו בכל מקרה במקרה זה הבינת חיי הפרטיים היא תפקיד שהמופת האישי הופך לקנין הכלל כש" המוסר במטיף לרעיון.

רפאל לא הקפיד מעולם לקיים בחייו הפרטיים את המצוות שהוא מטיף להן באוני אחרים, ושהוא משתדל להסילן על זולתו בכוח הכפייה של חוק המדינה.

ביקוריו התכופים של המנהיג הדתי, ראש מחלקת העליה של הסוכנות, במועדוני הלילה המפורסמים ביותר לשמצה בפאריס ובחצי תריסר ערים אחרות, תמיד בחברת חברה עליוה כוללת צעירות יפות, מעוררים ספקות חמורים לגבי זכותו של האיש לפקח על חיי המוסר של הזולת.

רפאל לא היה מעולם ביישן, לא השתדל להסתות את מנהיגיו ונסיתולו הפרטיים. הוא לא חי חיים כפולים — אחד בקפה התל-אביבי ואחד בלב הפאריסאי. להיפך, גם בתל-אביב אהב לבקר בבתי-קפה ובמועדונים, להתחבר עם חברה עליוה. מזכירות וחד"רניות ידעו לשבח את רוחב-לבו ויחסו הידידותי במיוחד.

כל התכונות האלה הקנו לרפאל את תואר" החיבה "פארוק הישראלי" בפי יריביו וידי-דיו כאחד. היה משהו מעורר חיוך טוב לב בהתנהגותו של המנהיג הדתי האדוק, בעל קול-החצוצרה והפאתוס המוסרי, ש" התרחק דרך קבע בבדיכתי-השחיה נגליג, ליד רמת-גן, בחברת נערות-הזוהר בבגדי-הים מסוג ביקני, התושב הקבוע של בתי-המלון המפוארים והמועדונים למיניהם. הבדיחות שנופצו עליו היו בלתי-ספורות.

אולם לא תכונות אישיות אלה הטרדו את שלטונות המדינה, שהשלימו זמנן עם צביעות מפלגתית מכל החוגים. הם הת-ענינו יותר בצד הכלכלי של חיים סוציאליים אלה. בשנת 1950 הפליג רפאל, הפעם דווקא בחברת אשתו, בא/ק נגבה למרסיי. בעלותו על האונייה בנמל חיפה עטו עליו, לפתע, שוטרי המכס, בדקו את מוזדותיו, אם אין בהן תחתיות כפולות, פישפשו בניירות ועיכבו את הפלגת האונייה במשך שש שעות תמימות.

רפאל התרגו. נועם ונגרש התקשר מצרפת עם אליעזר קפלן שר האוצר, האחראי על שלטונות המכס, ואיים בהתפטרות מיידית אם לא תיפסק ההטרדה השפלה של שליחי הציבור, המקדישים את מיטב כוחם ומרצם להצלת יהודים. קפלן, איש פיקח מאד, הבין את עובדות החיים הפוליטיים בארץ. הוא נתן הוראה שמעשה מביש זה לא יחזור.

(המשך בעמוד 18)

רפאל בשעתו עד שולק מתפקידו כמנהל משרד-העליה בפולין, עם התגלות מעילות נרחבות.

★ ★ ★

הרופאה המינית

מנהל משרד-העליה בפאריס היה יהודי סימפאטי בשם אליעזר אונגר, אדם שעלה לארץ-ישראל עם פרוץ מלחמת-העולם השנייה, אך ידע לספר לכל מי שהיה מעוניין כי היה אחד הגיבורים הראשיים במרד הגטאות בפולין. כאשר הגיעו ארצה שרדו מורד-הגטאות האמייתים, הפך מצבו של אונגר בלתי-נוח. הוא ביקש העברה. אונגר עבר לפאריס.

אונגר לא היה רוק. היתה לו אשה יפה-פיה, בלונדית וחטובת-גידור, שהיתה נוסף על כל שאר מעלותיה גם רופאה מומחית למחלות מין. צד זה של אישיותה ענין מאד את מנהל-המחלקה. רפאל גילה פת-אום כי אין הוא מרוצה מפעולת רופא המחלקה במוקו, ד"ר קסל, שהתמיר, ל-דעתו, יתר על המידה. לכן ביקש את ד"ר ברוניה אונגר, הילולת אליו במסעיו הרבים והתכופים לאורכה ולרוחבה של צרפת ו-צפון-אפריקה כדי לבדוק את הדיאגנוזות של הד"ר קסל. קסל עצמו טען, כמובן, כי הרופאה המינית המיוחדת-במינה מבינה אך מעט בעניינים אלה.

אונגר הבעל ישב בפאריס, נהנה מחמדו תיה של בירת-השעשועים הבינלאומית, בה ישב הודות לחסדו של יצחק רפאל. אותה שעה הכירו בעלי בתי-המלון בצרפת את הוגו המשוטט של הצלת-היהודים: ראש-המחלקה יצחק רפאל ומלחטו הקבועה, ד"ר ברוניה אונגר, שהיו בחזקת זוג בלתי-נפרד בכל המסעות, עשו ימים כלילות — למען עלות היהודים.

בדרך כלל שגא יצחק רפאל לשוטט לבדו בעולם, סבר כי טובים השניים מן האחד גם בעבודה מפרכת זו. עוד לפני שגילה את כשרונותיה המיוחדים של ד"ר ברוניה אונג, גר, בראשית הקאריירה שלו בענפי העליה, הסתובב רפאל בכל רחבי אירופה בחברת

מבנה חסון, שמילא עד אז תפקיד מיוחד במינו בעיר-הנמל רבת-הפושעים.

טאו היה איש-הקשר בין העולם התחתון במרסיי לבין משרת העיר. קשריו היו ל-שני הכיוונים — כל צד השתמש בו בעסקיו עם הצד השני. אולם אלה לא היו הקשרים היחידים של טאו.

יצחק רפאל ראה בטאו איש אידיאלי ל-הצלת יהודים. על כל פנים — אחרת קשה להסביר מדוע ראה רפאל צורך שדוקא איש מפקפק זה, שהיה ידוע לכל השוטרים והפושעים בעיר, יוכה במעמד קונסולרי רשמי מטעם ישראל, בה לא ישב מעולם.

בין מחלקת העליה של הסוכנות לבין משרד-החוקין של מדינת-ישראל התפתחה חליפת-מכתבים ענפה. ראש-המחלקה רפאל דרש בתוקף למנות את טאו לקונסול ישראל ב-מרסיי, לספק גם לו דרכון דיפלומטי או דרכון שירות שיאפשרו לו לעבור את הג-בולות ולצחוק בפני שומרי המכס.

כאשר נמאס הדבר על שר-החוקין, הופעל שרות ישראל מסיים שחקר מי זה טאו. הרו"ח הספיק כדי להוריד את ההצעה מסדר-היום.

יותר הצליח אדם בשם פנחס רוזנבאום, גם הוא אדם שקיים קשרים הרוקים עם רפאל. רוזנבאום לא היה מעולם תושב יש-ראלי, לא שהה בה מעולם זמן רב. הוא היה נתן שוייצרי, שותף במפעל חשוב לזכר-כית באותה ארץ קרייה. אולם משום מה נמצא כי איש זה זכאי לדרכון-שירות יש-ראלי, המקנה לבעליו הקלות מרעיות בעבור מארץ לארץ. דרכון זה הושג הודות להש-תלות נמרצת של רפאל עצמו.

רוזנבאום, מנהל משרד העליה הרפאלית בגינבה, השתמש בזכות זו ביד רחבה וברגל חפצה. הוא נע ללא הרף בין גרמניה, בלגיה וצרפת המשולש האירופי לעסקות מפוק-פקות. קשה היה להבין מה היה ענינו של מנהל משרד העליה בגינבה הצנועה, ממנה לא עלו כמעט יהודים, לקיים קשר בין ארצות אלה.

בורשא ישב משה קורץ, מייסדי סיעת

(רב) במנגנון העליה של הסוכנות היהודית. הם שמו לב לעובדה כי בכל מרכזי-התורפה של ההברחה הבינלאומית ומרכזי הבורסה השחורה, במריסל עד טהראן ומטאגניר ועד לפאריס, קיימים משרדים שתפקידם היה לה-ציל יהודים -- למרות שבכמה מקומות היו מעט מאד יהודים להציל.

אף אחד משרות-המודיעין לא היה מעוניין להסתכסך עם מדינת ישראל החושיה האהודה, להיחשב לאנטישמי או לעורר שערורייה בינ-לאומית. מן הסתם גם הבינו הכל כי לא מנגנון האדיר מסובך בעניין, אלא רק חלק קטן מאד, בעוד שעיקר המנגנון עוסק בתפ-קיד החיוני של העליה. החקירה הצטמצמה יותר ויותר בכמה נקודות-תורפה עיקריים, ומסביב לכמה אנשים מסויימים.

ראש מחלקת העליה היה נע ונד כמו המלאך שעל שמו נקרא. כפי שגילה השבועי לכתב העולם הזה, טפ באותה תקופה למע-לה משלושים פעם בפאריס. איש לא יכול היה לעצור בעדו, או לכוון אליו מבט חש-דני מדי. כי משום מה היה ראש מחלקת העליה של הסוכנות, שלא היתה לו שום משרה ממשלתית, מצוייד בדרכון דיפלומטי משרה ממשלתית, מצוייד בדרכון דיפלומטי לעבור כל גבול, מבלי שתהיה לשום שומר-גבול הזכות לפתוח את כליו או לחפש על גופו.

מצבו הכלכלי של רפאל השתפר באופן פתאומי. הוא רכש לעצמו מכונת צילומת ירוקה-כימיה, מס' 4251, הוסיף שורה של חדרים חוששים מרהוטים במיטב הציווד המר-דוני, לדיירתו בבית מיומן. ברחוב גורדון 59, תל-אביב, החזיק משום מה בדיה מר"וחת שנית. כל ידידיו ידעו כי הוא מחזיק בכיסו תמיד חבלה של שטרות כסף, כאלף ל"י, לשם הוצאות מקריות קטנות.

★ ★ ★

רוחות הרפאים

מעמדו של רפאל היה יחיד במינו. כבעל ספרוט דיפלומטי עבר באופן חופשי מארץ לארץ, מבלי שאיש יעצור בעדו או התעניין במוזדותיו. מאחר שלא היה דיפלומט של מדינת ישראל, לא היה כפוף לפיקוח התמור של משרד-החוקין היש-ראלי ששמר, בימי שרת, בהקפדה יתרה על טוהר שמו בעולם. שום מדינה גרה לא יכלה להכריז עליו כעל "פרסונה נון גראטא". לדורש את החזרתו לישראל, מאחר שלא היה לו שום תפקיד רשמי בשום מדינה מסויימת. הוא היה ציפור דרוו.

מסביבו התרכזה להקה של ציפורים קט-נות יותר, שעוררו סקרנות בינלאומית ב-קרב חוגי הציידים של שרותי החקירות. בישראל היו ידועים היטב ליודעידבר. היו אלה רוחות-הרפאים של רפאל, האנשים ה-מסתוריים שמעטים בארץ הכירו את שמם, אף שכוחם הכלכלי היה אדיר.

רוחות-הרפאים לא היו דוקא בעלי המש-רה הגבוהה ביותר בכל מרכז של מחלקת העליה. להיפך. בכמה מקומות היו רק בעלי תוארים של סגנים. את מלאכת העליה ה-משעממת השאירו לבוסים הרשמיים.

כך, למשל, היה מנהל משרד העליה ב-בריסל אדם בשם ישראל ("סניה") וייס. בישראל היה וייס ידוע קלפון מדופלם בחיפה ותל-אביב, תושב-קבוע של מועדוני הקלפים, שפוטר ממשרתו החשובה באחד הבנקים אחרי הסתככות כספית מסויימת.

מה עשה וייס בבריסל? בכל תקופת כהו-נתו לא עלו מבליגיה למעלה בשני תריסרי יהודים. אולם וייס היה פעיל ופעלתי. הוא החזיק במשרדו המפואר שתי פקידות, שם הן היו עמוסות עבודה. הוא קיים קשר אישי הדוק ביותר עם המרכז בפאריס, הגיע ל-רגל תפקידו לוינה, שהיתה אז מרכז ההב-רחת הבינלאומי, נד גם למינכן הגרמנית, אשר אחד מרחובותיה, מיל-שטראסה, היה מרכז הבורסה השחורה באירופה.

★ ★ ★

מד למשה, רוזנבאום מעי

מרסיי ישב יהודי מעניין מאד משם טאו (בגרמנית: טל). גבר נאה, בעל

בחברה טובה: יצחק רפאל בחברת נפתלי שטרן, מזכיר האיגוד העולמי של המזרחי, ששמו נודע בבתי-המשפט כאחד הגיבורים של פרשת תתישר הסעד ד"ר ישראל רוזנברג.